

Sygn. akt V ACa 199/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 października 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie V Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia SA Bogdan Świerczakowski (spr.)

Sędziowie: SA Ewa Kaniok

SO (del.) Elżbieta Wiatrzyk - Wojciechowska

Protokolant: sekr. sąd. Aneta Walkowska

po rozpoznaniu w dniu 4 października 2019 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Bank (...) spółki akcyjnej

z siedzibą w W.

przeciwko J. T. (1) i J. T. (2)

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 26 lipca 2018 r., sygn. akt II C 16/17

1. oddala apelację;

2. zasądza solidarnie od J. T. (1) i J. T. (2) na rzecz (...) Bank (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 8.100 (osiem tysięcy sto) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Elżbieta Wiatrzyk-Wojciechowska Bogdan Świerczakowski Ewa Kaniok

Sygn. akt V ACa 199/19

UZASADNIENIE

W dniu 7 grudnia 2015 r. powód (...) Bank (...) S.A. w W. wniósł o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym na podstawie weksla i zasądzenie solidarnie od pozwanych J. T. (1) i J. T. (2) kwoty 288.870,55 zł wraz z odsetkami i kosztami procesu. Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu nakazowym w dniu 29 grudnia 2015 r., sygn. akt II Nc 439/15 Sąd uwzględnił żądanie pozwu.

Pozwani wnieśli zarzuty odnoszące się do nakazu zapłaty w całości. Podnieśli zarzut przedawnienia wszelkich roszczeń wynikających z umowy kredytu, weksla z dnia 17 listopada 2011 r. oraz wszelkich roszczeń powoda. Zakwestionowali zasadę odpowiedzialności solidarnej istnienie jakiegokolwiek wierzytelności powoda. Podnieśli, że z żadnego dokumentu załączonego do pozwu nie wynika, że wierzytelność powoda istnieje oraz w jakiej wysokości. Zarzucili również, że pozwani nie będąc stroną umowy kredytu gotówkowego, nie mogą być adresatem ani statutu

powoda, ani żadnej uchwały Zarządu Banku, w tym uchwały dot. oprocentowania środków pieniężnych (zarzuty J. T. (2) k. 101-102, k.119-120, zarzuty J. T. (1) k.104-105). Nadto w piśmie z dnia 2 sierpnia 2017 r. pozwani wskazali, że powód nie jest już wierzycielem z tytułu umowy kredytu z dnia 17 listopada 2011 r., gdyż wierzytelność została zbyta przez (...) S.A. na rzecz Prokury Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego we W. (k.275, 277).

Po rozpoznaniu zarzutów pozwanych od nakazu zapłaty, wyrokiem z dnia 26 lipca 2018 r. Sąd Okręgowy w Warszawie sprostował nakaz zapłaty w ten sposób, że w miejsce słów: (...) S.A. z siedzibą w W.” wpisał prawidłowe oznaczenie powoda: (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W.” (pkt I), utrzymał w mocy wydany w tej sprawie nakaz zapłaty (pkt II) i zasądził solidarnie od pozwanych na rzecz powoda kwotę 3.617 zł tytułem zwrotu dalszych kosztów postępowania.

Podstawa faktyczna i prawna wyroku jest następująca.

W dniu 17 listopada 2011 r. pomiędzy (...) Bankiem (...) S.A. w W. a M. P. i A. P. została zawarta umowa kredytu gotówkowego P. z pakietem ubezpieczeniowym o nr (...). Na jej podstawie powód udzielił kredytu w kwocie 200.000 zł przeznaczonego na remont mieszkania. Zabezpieczeniem spłaty kredytu było m.in. poręczenie wekslowe małżonków J. i J. T. (1) (umowa kredytu k. 37-40).

J. T. (1) i J. T. (2) udzielili poręczenia wekslowego za wystawców na wekslu in blanco. Wystawcami weksła byli M. P. i A. P.. J. T. (1) i J. T. (2) wyrazili zgodę na treść deklaracji wystawcy weksła, z tym że wskazali, że ich zobowiązanie jako poręczyciela wekslowego jest ograniczone do kwoty 300.000 zł (kopia weksła in blanco k. 41, oryginał znajduje się w sejfie SO pod pozycją (...), deklaracje poręczyciela weksła własnego k. 42-43).

Uruchomienie kredytu na rzecz małżonków P. nastąpiło w dniu 17 listopada 2011 r. Saldo kredytu po operacji wynosiło 198.412,84 zł (historia operacji na kontrakcie kredytowym k. 297-299).

W dniu 10 września 2012 r. (...) S.A. wystawił bankowy tytuł egzekucyjny nr (...)/2012 r. przeciwko A. P. i M. P. wskazując, że na wymagalne zadłużenie z tytułu umowy kredytu nr (...) z dnia 17 listopada 2011 r. składają się: należność główna 198.412,84 zł, odsetki do dnia 9 września 2012 r. w kwocie 21.712,02 zł i koszty 254,53 zł. Postanowieniem z dnia 16 października 2012 r. referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym w Pruszkowie w sprawie o sygn. akt I Co 3315/12 nadał klauzulę wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu przeciwko A. P. i M. P.. Na podstawie tytułu wykonawczego powód skierował wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego przeciwko małżonkom P.. Postępowanie egzekucyjne było prowadzone przez komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Wołominie M. Ż. pod sygn. akt KM 997/13, a następnie przez komornika sądowego D. K. pod sygn. akt Km 1241/13. Postanowieniem z dnia 4 kwietnia 2017 r. komornik sądowy D. K. na podstawie art. 825 pkt 1 k.p.c. umorzyła postępowanie egzekucyjne. W toku postępowania egzekucyjnego wyegzekwowano na rzecz wierzyciela drobne kwoty, przy czym wpłaty dokonane od 10 października 2014 r. były zaliczane na poczet odsetek (kopia bankowego tytułu egzekucyjnego k. 34, dane wynikające z akt Km 1241/13 k. 216-217; wniosek o wszczęcie egzekucji k. 253 akt sprawy, zajęcia wierzytelności k. 254-255 akt sprawy, karta rozliczeniowa k. 325).

Weksel in blanco wystawiony w dniu 17 listopada 2011 r. przez M. P. i A. P., a poręczony przez pozwanych, został wypełniony przez (...) Bank (...) S.A. w październiku 2014 r. Datę płatności określono na dzień 6 listopada 2014 r., a sumę wekslową na kwotę 286.870,55 zł. (kopia weksła in blanco k. 41, oryginał znajduje się w sejfie pod pozycją (...)).

Pismem z dnia 6 października 2014 r. powód wezwał J. T. (1) do wykupu weksła w terminie do dnia 6 listopada 2014 r., wskazując, że na dzień 6 listopada 2014 r. suma wekslowa wyniesie 286.870,55 zł, w tym należność główna 198.412,84 zł, koszty 707,05 zł, odsetki naliczone do dnia 6 listopada 2014 r. 85.054,43 zł (wezwanie do wykupu weksła k. 35, potwierdzenie odbioru k. 36).

J. T. (2) i J. T. (1) otrzymali odpis pozwu w niniejszej sprawie (wraz z odpisem nakazu zapłaty) w dniu 7 stycznia 2016 r. (epo k.100).

W dniu 19 grudnia 2016 r. Prokura Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty we W. nabyła wierzytelność z tytułu umowy nr (...) z dnia 17 listopada 2011 r. od (...) Bank (...) S.A. na podstawie art. 509 § 1 k.c. (pismo k. 276, k.278).

Sąd pominął dowód z zeznań świadka M. P. albowiem strona pozwana wnosząca o przeprowadzenie tego dowodu nie uiściła zaliczki na poczet przeprowadzenia dowodu (art. 130⁴ § 5 k.p.c. k. 338). Pominął także dowód z przesłuchania J. T. (1), albowiem prawidłowo wezwany na termin rozprawy w dniu 8 sierpnia 2017 r. pozwany nie stawił się i nie usprawiedliwił nieobecności (k.287). Sąd oddalił wniosek pozwanych o zobowiązanie powoda do udzielenia informacji wskazanej w piśmie z dnia 2 sierpnia 2017 r., tj. w jakiej wysokości przysługuje powodowi wierzytelność z tytułu umowy kredytu z 17 listopada 2011 r., na dzień udzielenia informacji, albowiem ta okoliczność z uwagi na treść art. 192 pkt 3 k.p.c. nie miała znaczenia dla rozpoznania niniejszej sprawy.

W ocenie Sądu zgłoszone przez powoda żądanie zasługiwało na uwzględnienie, w związku z czym należało utrzymać w mocy wydany nakaz zapłaty (art. 496 k.p.c.). W punkcie I wyroku Sąd, na podstawie art. 350 § 1 k.p.c., sprostował oczywistą niedokładność w wydanym nakazie zapłaty, polegającą na nieprawidłowym pominięciu słów Bank (...) w nazwie powoda.

Podstawą faktyczną roszczenia zgłoszonego przez powoda było istnienie w/w weksla własnego, poręczonego przez pozwanych, które to poręczenie wekslowe zostało udzielone w związku z umową kredytu udzielonego małżonkom P.. Przedmiotowy weksel spełnia wymogi weksla ważnego w rozumieniu ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. prawo wekslowe (Dz. U. nr 37, poz. 282 dalej również ustawa). Jest weksem własnym. Warunki ważności takiego weksla określają art. 101 i 102 ustawy. Zgodnie z art. 101 prawa wekslowego weksel własny zawiera: 1) nazwę „weksel” w samym tekście dokumentu, w języku, w jakim go wystawiono; 2) przyrzeczenie bezwarunkowe zapłacenia oznaczonej sumy pieniężnej; 3) oznaczenie terminu płatności; 4) oznaczenie miejsca płatności; 5) nazwisko osoby, na której rzecz lub na której zlecenie zapłata ma być dokonana; 6) oznaczenie daty i miejsca wystawienia wekslu; 7) podpis wystawcy wekslu. Przy czym w myśl art. 102 prawa wekslowego nie będzie uważany za weksel własny dokument, któremu brak jednej z cech opisanych w art. 101 prawa wekslowego. Podnieść należy, że z mocy art. 103 prawa wekslowego do weksla własnego stosuje się przepisy o wekslu trasowanym, a w szczególności art. 7, art. 10, art. 30-32 prawa wekslowego.

W toku postępowania nie było kwestionowane, że weksel in blanco został wystawiony przez M. P. i A. P., a poręczony przez J. T. (2) i J. T. (1). Z powyższego wynika, że pozwani zaciągnęli ważne zobowiązanie wekslowe wobec tego, że poręczyli weksel za wystawców. Podpis jest bowiem źródłem zobowiązania wekslowego. Każdy podpis złożony na wekslu ma znaczenie samodzielne i niezależne od innych podpisów. Zgodnie bowiem z art. 7 prawa wekslowego - jeżeli na wekslu znajdują się podpisy osób niezdolnych do zaciągania zobowiązań wekslowych, podpisy fałszywe, podpisy osób nieistniejących albo podpisy, które z jakiegokolwiek innej przyczyny nie zobowiązują osób, które weksel podpisały lub których nazwiskiem weksel został podpisany, nie uchybia to ważności innych podpisów. Wyrażona w art. 7 prawa wekslowego zasada samodzielności podpisów i niezależności zobowiązań wekslowych dotyczy wszystkich osób, których podpisy figurują na wekslu. Oceny ważności każdego podpisu złożonego na wekslu należy dokonywać oddzielnie. Każda z tych osób zaciąga bowiem swoje zobowiązanie, mimo że ich podpisy zostały złożone na jednym wekslu. Ważność tego zobowiązania nie jest uzależniona od ważności zobowiązań innych osób podpisanych na wekslu, o ile weksel posiada wszystkie elementy niezbędne do jego ważności. Zasada ta odnosi się do każdej osoby podpisanej na wekslu, tj. do wystawcy, akceptanta, poręczyciela i indosanta. Stosownie zaś do treści art. 30 ustawy - Prawo wekslowe zapłatę wekslu można zabezpieczyć poręczeniem wekslowym (aval) co do całości sumy wekslowej lub co do jej części. Poręczyciel wekslowy odpowiada tak samo, jak ten, za kogo poręczył, a jego zobowiązanie jest ważne, chociażby nawet zobowiązanie, za które poręcza, było nieważne z jakiegokolwiek przyczyny z wyjątkiem wady formalnej (art. 32 ww. ustawy). W piśmiennictwie wskazuje się, że poręczenie wekslowe jest przyjęciem odpowiedzialności przez poręczającego wobec każdego posiadacza weksla za zobowiązania wekslowe. Poręczyciel odpowiada tak jak każdy dłużnik solidarny, a jego zobowiązanie ma być samodzielny i abstrakcyjny. Oznacza to, że awalista odpowiada, choćby nawet podpis poręczonego był podrobiony (por. Prawo wekslowe i czekowe, komentarz, wydanie 3, (...), M. C., L. B. str. 353).

Wobec powyższego Sąd przyjął, że J. T. (2) i J. T. (1) podpisując własnoręcznie weksel jako poręczyciele weksla in blanco, zaciągnęli zobowiązanie wekslowe.

W zarzutach od nakazu zapłaty pozwani zakwestionowali istnienie jakiejkolwiek wierzytelności powoda. Twierdzili, że z żadnego dokumentu przedłożonego przez powoda nie wynika wierzytelność i jej wysokość. Kwestionowali swoją solidarną odpowiedzialność, wskazali, że brak było podstaw do naliczania odsetek na podstawie statutu powoda czy też uchwały zarządu. Wreszcie pozwani podnieśli zarzut przedawnienia zarówno roszczeń wynikających ze stosunku podstawowego, jak i z weksla. Wobec tak określonych zarzutów Sąd zobligowany był do badania zasadności zgłoszonego roszczenia na gruncie stosunku cywilnoprawnego łączącego strony. Po wniesieniu zarzutów od nakazu zapłaty, wydanego na podstawie weksla gwarancyjnego, spór z płaszczyzny stosunku prawa wekslowego przenosi się na ogólną płaszczyznę stosunku prawa cywilnego. Strony mogą zatem powoływać się na podstawy faktyczne i prawne wynikające z łączącego je stosunku prawnego, który jest źródłem dochodzonego przez powoda roszczenia cywilnoprawnego, nawet jeśli okaże się, że roszczenie wekslowe nie istnieje.

Z twierdzeń powoda wynika, że omawiany weksel miał mieć charakter gwarancyjny i został poręczony przez pozwanych na zabezpieczenie roszczeń kredytodawcy wobec kredytobiorców z tytułu umowy kredytu. W pewnych wypadkach abstrakcyjność zobowiązania wekslowego zostaje nieco złagodzona. Dotyczy to przede wszystkim weksla in blanco i to w sytuacji, gdy - jak to ma miejsce w niniejszej sprawie - weksel ten nie został puszczonej w obieg, a roszczenia dochodzi pierwszy posiadacz weksla. W takim przypadku nie tylko wystawca, ale i poręczyciel może podnosić zarzuty, że weksel został wypełniony niezgodnie z porozumieniem (art. 10 i 17 prawa wekslowego). W razie wypełnienia weksla in blanco w zakresie sumy wekslowej przez wierzyciela osobistego, wierzyciel ten nie może się zasłaniać wobec dłużnika abstrakcyjnością zobowiązania wekslowego, gdy dłużnik żąda rozliczenia dochodzonej kwoty. Niewątpliwie za takie żądanie uznać należy zarzuty od nakazu zapłaty wniesione przez pozwanych. Wierzyciel ma wówczas obowiązek podać z jakiego tytułu domaga się zapłaty i przedstawić stosowne wyliczenie, w celu umożliwienia pozwanemu należytej obrony. W przypadku weksli in blanco o charakterze gwarancyjnym, istnieją dwa równorzędne zobowiązania - wekslowe i cywilnoprawne, wynikające ze stosunku podstawowego, czyli umowy, która legła u podstaw wydania weksla. Jak wskazał Sąd Najwyższy w uchwale składu 7 sędziów z dnia 7 stycznia 1967 r., III CZP 19/66, OSNC 1968/5/79, wystawienie weksla samo w sobie nigdy nie stanowi podstawy ekonomicznej zaciągnięcia zobowiązania wekslowego, zawsze bowiem u jego podstaw leży jakiś stosunek cywilnoprawny. W przypadku weksli gwarancyjnych, ich wystawienie nie skutkuje wygaśnięciem stosunku cywilnego, którego wykonanie weksel zabezpiecza. Zatem w gestii wierzyciela leży wybór, na jakiej podstawie będzie żądał zaspokojenia, tym niemniej nie budzi wątpliwości, że przedmiot obu roszczeń jest ten sam i zaspokojenie wierzyciela następuje tylko raz. Skoro zatem weksel zabezpiecza wierzytelność cywilną, przeto przysługują dłużnikowi przeciwko roszczeniu wekslowemu te wszystkie zarzuty, jakie przysługują mu przeciwko roszczeniu cywilnemu. Może więc dłużnik bronić się zarzutem wygaśnięcia zobowiązania głównego, jego nieważności, czy też w ogóle jego niepowstania. To stosunek prawa cywilnego rozstrzyga bowiem o tym, czy i w jakim zakresie istnieje po stronie dłużnika zobowiązanie wekslowe, zaciągnięte wobec wierzyciela w celu zabezpieczenia wierzytelności cywilnej. Powiązanie przez strony upoważnienia do uzupełnienia weksla in blanco z istnieniem i treścią zobowiązania podlegającego zabezpieczeniu (stosunku podstawowego względem roszczenia wekslowego) powoduje, że wekslobiorca w zasadzie nie może na podstawie prawa wekslowego uzyskać wobec wystawców weksla własnego więcej praw niż mu przysługuje w ramach stosunku, z którego wynika podlegająca zabezpieczeniu wierzytelność, czyli w ramach tzw. stosunku podstawowego względem roszczenia wekslowego (por. uchwałę połączonych Izb: Izby Cywilnej oraz Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 1972 r. III PZP 17/70 OSNCP 1973/5 poz. 72 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 września 2010 r. I CSK 641/2009 OSNC 2011/B poz. 35). Ponadto w przypadku weksli in blanco dłużnikom wekslowym przeciwko remitentowi przysługują zarzuty wypełnienia weksla niezgodnie z porozumieniem, co może obejmować zarówno wpisanie niewłaściwej kwoty, jak i żądanie zapłaty z tytułu innego zobowiązania umownego, niż uzgodnione. Dopuszczalność tego zarzutu wynika z art. 10 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. prawo wekslowe. Stosownie natomiast do art. 32 ustawy, poręczyciel wekslowy odpowiada tak samo, jak ten za kogo poręczył. Wynika z powyższego przepisu, że poręczycielowi przysługują takie same zarzuty jak remitentowi, także więc poręczyciel weksla in blanco może zgłaszać skutecznie zarzuty wskazujące na wypełnienie weksla niezgodnie z deklaracją wekslową (por.

wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2008 r. sygn. akt II CSK 360/08, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2011 r. sygn. akt IV CSK 371/10).

Jak wynika z ugruntowanej linii orzecznictwa dowód, że weksel in blanco został wypełniony niezgodnie z zawartym porozumieniem wekslowym spoczywa na dłużniku wekslowym. Podnieść jednak należy, że dla bytu weksla in blanco konieczne jest istnienie porozumienia wekslowego. Porozumienie jest umową pomiędzy podpisującym, a odbiorcą w przedmiocie wydania weksla niepełnego, zawierającą zobowiązanie podpisującego i uprawnienie odbiorcy nie tylko do wypełnienia weksla, ale jednocześnie co do sposobu wypełnienia weksla. Zobowiązanie to i odpowiadająca mu wierzytelność powstają więc dopiero po uzupełnieniu weksla in blanco (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 1995 r. III CZP 66/95, OSNC 1995/12/168), zgodnie z udzielonym porozumieniem. To porozumienie, będące umową, musi mieć chociażby minimalną treść, a więc musi obejmować nie tylko upoważnienie do wypełnienia weksla, ale i wskazania co do sposobu wypełnienia. Przyjmuje się, że w zakresie sposobu wypełnienia weksla musi ono zawierać co najmniej oznaczenie lub stworzenie podstaw do określenia sytuacji w jakiej wierzyciel będzie uprawniony do wypełnienia weksla i określenia, choćby w sposób pośredni, treści, którą weksel ma być wypełniony. Nie można przy tym akceptować sytuacji, w której najistotniejszy element zobowiązania, jakim jest suma wekslowa, w żaden sposób nie zostałby określony, czyli pozostawiony byłby zupełnej swobodzie czy też dowolności wierzyciela. Takie porozumienie należałoby traktować jako naruszające art. 353¹ k.c., które skutkuje nieważnością porozumienia (art. 58 § 1 k.c.). To zaś oznaczałoby brak porozumienia; w konsekwencji nie powstałoby zobowiązanie wekslowe o treści wyrażonej w wekslu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2004 r. IV CK 712/03 OSNC 2005/7-8/143).

Strona powodowa wykazała zasadność swoich żądań. Do akt sprawy została przedłożona umowa kredytu, z której wynika udzielenie kredytu w kwocie 200.000 zł małżonkom P. (k.37-40v), który to kredyt miał być poręczony wekslowo przez J. i J. T. (1). Jednocześnie z historii operacji (k.297-299) wynika fakt uruchomienia i wypłacenia małżonkom P. kwoty kredytu. Wreszcie strona powodowa przedłożyła deklaracje wekslowe poręczycieli (k.42,43), które nie zostały zakwestionowane.

Strona pozwana w zarzutach od nakazu zapłaty twierdziła, że należność wynikająca z umowy kredytu została spłacona, na dowód czego wniosowała o przesłuchanie M. P.. Fakt spłacenia zobowiązania kredytowego przez kredytobiorców nie został w żaden sposób udowodniony. Jak wcześniej wskazano Sąd pominął dowód z zeznań świadka M. P., albowiem pozwani nie wpłacili zaliczki na poczet przeprowadzenia powyższego dowodu. Świadek przebywa poza granicami Polski, a zatem przeprowadzenie tego dowodu wiązałoby się z kosztami. Sąd pominął również dowód z przesłuchania J. T. (1), albowiem prawidłowo wezwany na termin rozprawy w dniu 8 sierpnia 2017 r. nie stawił się i nie usprawiedliwił nieobecności. Sąd z urzędu przeprowadził dowód z akt komorniczych dotyczących postępowania egzekucyjnego prowadzonego przeciwko M. P. i A. P.. Z karty rozliczeniowej (k. 325) wynika, że wpłaty dokonane przez tych dłużników były minimalne, a wpłaty od 10 października 2014 r. były zaliczane na poczet odsetek. Tym samym nie zostało udowodnione by zadłużenie z tytułu umowy kredytu zostało rzeczywiście spłacone przez kredytobiorców. Wobec powyższego nie można przyjąć, że roszczenie wygasło.

Nie można zgodzić się z pozwanymi, że brak jest podstaw do naliczania odsetek obciążających pozwanych - na podstawie statutu powoda czy też uchwały zarządu powoda. Pozwani udzielili poręczenia wekslowego za wystawców. To oznacza, że ponoszą odpowiedzialność jak wystawcy weksla czyli kredytobiorcy. Zgodnie zaś z umową kredytu powód był uprawniony do naliczania odsetek (§ 12, § 8 umowy w zw. z § 16 uchwały Zarządu (...) S.A.). Strona powodowa już w pozwie przedstawiła co składa się na należność główną, odsetkową i koszty. Pozwani nie zdołali wykazać, że kwoty te są nieuzasadnione. Suma wekslowa natomiast mieści się w kwocie do której pozwani udzielili poręczenia zgodnie z deklaracją wekslową.

Nie można się zgodzić z pozwanymi, że doszło do przedawnienia roszczenia. Przedawnienie roszczenia wekslowego i ze stosunku podstawowego będą niezależnie od siebie, przy czym podstawę oceny przesłanek przedawnienia drugiego z nich stanowią przepisy kodeksu cywilnego, zaś pierwszego przepisy kodeksu cywilnego zmodyfikowane przez przepisy prawa wekslowego, które wprowadzają odmienne reguły dotyczące długości i początku biegu

terminu przedawnienia oraz dopuszczalnych zarzutów dłużnika wekslowego. Wypełnienie weksla po upływie terminu przedawnienia roszczenia podlegającego zabezpieczeniu jest wypełnieniem niezgodnym z deklaracją wekslową i wystawca weksla (poręczyciel) może podnieść taki zarzut w ramach zarzutów przewidzianych w art. 10 ustawy - Prawo wekslowe wskazując, że z tego względu jego zobowiązanie wekslowe nie powstało. Utrwalony jest też pogląd, że przedawnienie praw z weksla in blanco nie rozpoczyna biegu do czasu jego wypełnienia i dla odpowiedzialności wekslowej wystawcy weksla niezupełnego (poręczyciela) wobec remitenta decydujące jest jego wypełnienie przed upływem terminu przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego, a nie przed wniesieniem pozwu. W razie oparcia bowiem powództwa na zobowiązaniu wekslowym, data wniesienia pozwu dla tej kwestii pozostaje bez znaczenia, bo stosunek podstawowy nie jest podstawą roszczenia. Data ta jest istotna wyłącznie przy ocenie przesłanek określonych w art. 70 zdanie pierwsze w zw. z art. 103 ustawy z 1936 r. - Prawo wekslowe, roszczenie wekslowe przeciwko poręczycielowi weksla in blanco przedawnia się bowiem z upływem trzech lat od dnia płatności weksla uzupełnionego zgodnie z upoważnieniem do jego wypełnienia (tak SN w wyroku z dnia 16 grudnia 2015 r. IV CSK 131/15, tak też wyrok SN z dnia 4 czerwca 2003 r. I CKN 434/01).

Z ustalonego stanu faktycznego wynika, że weksel został wypełniony w październiku 2014 r., co potwierdza m.in. wezwanie pozwanego do wykupu weksla (k. 35,36), a zatem przed upływem terminu przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego. Umowa kredytu została zawarta w dniu 17 listopada 2011 r., powód wystawił w 2012 r. bankowy tytuł egzekucyjny przeciwko kredytobiorcom i na jego podstawie do 2017 r. prowadził postępowanie egzekucyjne. Tym samym roszczenie ze stosunku podstawowego nie uległo przedawnieniu przed wypełnieniem weksla w 2014 roku. Skoro data płatności weksla została oznaczona na dzień 6 listopada 2014 r. to oznacza, że w chwili wniesienia pozwu (7 grudnia 2015 r.) nie doszło do przedawnienia roszczenia wekslowego, zgodnie z w/w przepisami (art. 70 prawa wekslowego - 3 lata od dnia płatności weksla).

Okoliczność, że powód w dniu 19 grudnia 2016 r. zbył wierzytelność przysługującą mu wobec M. P. i A. P. również nie mogła mieć wpływu na treść rozstrzygnięcia. Przelew wierzytelności dotyczył wierzytelności z tytułu umowy kredytu przysługującej powodowi od małżonków P.. Zgodnie zaś z art. 517 § 1 k.c., przepisów o przelewie nie stosuje się do wierzytelności związanych z dokumentem na okaziciela lub z dokumentem zbywalnym przez indos. W myśl § 2 tego artykułu przeniesienie wierzytelności z dokumentu na okaziciela następuje przez przeniesienie własności dokumentu. Do przeniesienia własności dokumentu potrzebne jest jego wydanie. Niedopuszczalne jest przeniesienie przez przelew wierzytelności wyrażonej w wekslu bez wydania nabywcy weksla – art. 517 w zw. z art. 921¹² (por. wyrok SN z dnia 8 października 2008 r., V CSK 124/08, OSNC-ZD 2009, nr D, poz. 92, z omówieniem Z. Strusa, Przegląd orzecznictwa, Palestra 2008, nr 11–12, s. 307). Nie można zatem przyjąć, że zbycie wierzytelności kredytowej skutkowało również przeniesieniem zobowiązania pozwanych J. i J. T. (1). Powód nie przeniósł bowiem własności dokumentu weksla, gdyż ten znajduje się w sejfie Sądu Okręgowego w Warszawie, w II Wydziale Cywilnym.

Poza tym zbycie wierzytelności na rzecz Prokury (...) nastąpiło w dniu 19 grudnia 2016 r., a zatem po doręczeniu odpisu pozwu pozwanym. Zgodnie zaś z art. 192 pkt 3 k.p.c. z chwilą doręczenia pozwu zbycie w toku sprawy rzeczy lub prawa, objętych sporem, nie ma wpływu na dalszy bieg sprawy; nabywca może jednak wejść na miejsce zbywcy za zezwoleniem strony przeciwnej. Z chwilą doręczenia pozwu następuje stabilizacja postępowania, dlatego zasadą jest, że zbycie rzeczy lub prawa, o które toczy się proces, nie ma wpływu na bieg sprawy. Sąd więc rozstrzyga sprawę nie biorąc pod uwagę tego faktu. Zgodnie z postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2016 r. III CSK 213/15 - głównym celem art. 192 pkt 3 k.p.c. jest stabilizacja postępowania sądowego z chwilą doręczenia pozwu. Mimo zbycia rzeczy lub praw objętych sporem, zarówno przez jedną, jak i drugą stronę, a nawet przez obie strony, zbywca zachowuje legitymację procesową. Celem tej regulacji jest ochrona strony przeciwnej przed ujemnymi skutkami zbycia rzeczy lub prawa dla toku zawisłego już postępowania sądowego; dalszy udział zbywcy jest traktowany jako zasada, a wstąpienie w jego miejsce nabywcy, do którego jest niezbędna zgoda przeciwnika procesowego, jako wyjątek.

W tym stanie rzeczy to, że rozstrzygając sprawę sąd bierze pod uwagę stan z chwili zamknięcia rozprawy (art. 316 § 1 k.p.c.) jak i fakt zbycia wierzytelności przysługującej powodowi od małżonków P., nie mógł mieć wpływu na treść orzeczenia. W ocenie Sądu powód nie zbył wierzytelności przysługującej od pozwanych. Nawet jednak jeśli by przyjąć

takie założenie, to nastąpiło to po doręczeniu pozwu, co nie ma wpływu na tok postępowania, a powód nie utracił swej legitymacji. Sąd zauważył nadto, że strona pozwana nie wykazała, by nastąpiło spełnienie świadczenia przez małżonków P. na rzecz Prokury.

Sąd nie zgodził się ze stroną pozwaną (k.287), że w niniejszej sprawie miał zastosowanie art. 525 k.c., zgodnie z którym jeżeli wierzytelność była zabezpieczona poręczeniem lub ograniczonym prawem rzeczowym ustanowionym przez osobę trzecią, poręczenie lub ograniczone prawo rzeczowe wygasa z chwilą przejęcia długu, chyba że poręczyciel lub osoba trzecia wyrazi zgodę na dalsze trwanie zabezpieczenia. W niniejszej sprawie nie doszło do przejęcia długu, tj. osoba trzecia nie wstąpiła w miejsce dłużnika, a co najwyżej doszło do zmiany wierzyciela. Nieuprawnione były również twierdzenia pozwanych, że w sprawie miał zastosowanie art. 883 k.c. Pozwani nie udzieli bowiem poręczenia cywilnego regulowanego przepisami kodeksu cywilnego, lecz poręczenia wekslowego regulowanego przepisami prawa wekslowego. Zaciągnięte przez nich zobowiązanie jest abstrakcyjne i samodzielne.

Pozwani wnieśli apelację, skarżąc wyrok w całości. Zarzucili naruszenie: art. 535 k.c. i art. 38 prawa wekslowego, art. 38 prawa wekslowego; art. 227 k.p.c., art. 316 § 1 zd. 2 k.p.c., art. 32 prawa wekslowego (dwa zarzuty), art. 517 w zw. z art. 921¹² k.c., art. 70 w zw. z art. 103 prawa wekslowego, art. 496 k.p.c., art. 350 § 1 k.p.c. oraz art. 192 § 3 k.p.c. Skarżący wniósł o zmianę wyroku poprzez uchylenie nakazu zapłaty i oddalenie powództwa oraz zasądzenie kosztów za obie instancje, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Powód wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od pozwanych kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Spośród licznych zarzutów apelacyjnych jako pierwszy wymaga skomentowania zarzut naruszenia art. 350 § 1 k.p.c., ponieważ w istocie dotyczy on zakresu podmiotowego sprawy. Sąd Okręgowy mógł sprostować oczywistą omyłkę na podstawie wskazanego przepisu. Powód wprawdzie w oznaczeniu stron w pozwie pominął wyrazy Bank (...), ale zawarł je już w treści żądania i w dalszej części pozwu. Poza tym nazwa pozwanego wynika z załączonego do pozwu odpisu z KRS (k.14). Jest więc jasne, że od początku powodem w sprawie jest (...) Bank (...) spółka akcyjna w W. i Sąd tak właśnie powinien określić stronę powodową w nakazie zapłaty z dnia 29 grudnia 2015 r. (k.85). Nieuwzględnienie w firmie powoda wyrazów Bank (...) było oczywistą omyłką, podlegającą sprostowaniu na podstawie art. 350 § 1 k.p.c.

Zarzuty naruszenia art. 353 k.c. i art. 38 ustawy – Prawo wekslowe nie są zasadne. Wskazany przepis prawa wekslowego stanowi jedynie, że posiadacz weksła, płatnego w oznaczonym dniu albo w pewien czas po dacie lub po okazaniu, powinien przedstawić go do zapłaty bądź w pierwszym dniu, w którym można wymagać zapłaty, bądź w jednym z dwóch następujących dni powszednich. Przepis ten nie formułuje natomiast konsekwencji prawnych, wynikających z nieprzedstawienia weksła do zapłaty. Zarówno wystawca weksła własnego, jak i podmiot poręczający za wystawcę odpowiadają na podstawie weksła, także w sytuacji, gdy nie przedstawiono im weksła w terminie do zapłaty. Odpowiedzialność dłużnika wekslowego nie zależy od zachowania aktów staranności przez posiadacza weksła (por. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 15 grudnia 1999 r., I CKN 107/99 i z dnia 10 lutego 2010 r., V CSK 288/09). Nieprzedstawienie weksła do zapłaty nie stwarza prawa uchylenia się od spełnienia zobowiązania wekslowego (por. także orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 1933 r., C II Rw 597/33, Zb. Orz. SN 1933, poz. 210 i wyrok SN z dnia 6 czerwca 2002 r., I CKN 738/00). Ma tylko ten skutek, że dłużnik może złożyć sumę wekslową do depozytu sądowego na koszt i niebezpieczeństwo posiadacza weksła (art. 42 prawa wekslowego) i jeśli to uczyni to zwolniony jest od obowiązku uiszczenia odsetek za opóźnienie w zapłacie należności wekslowej od daty płatności. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 22 lutego 1968 r., I CZ 115/67, nieprzedstawienie weksła do zapłaty nie uzasadnia odmowy wydania nakazu zapłaty.

Niezależnie od powyższego należy zauważyć, że zarzuty pozwanej od nakazu zapłaty nie objęły kwestii przedstawienia weksła do zapłaty ani nie odniosły się do twierdzenia zawartego w pozwie, że powód wezwał pozwanych do wykupu weksła w terminie do 6 listopada 2011 r. (k.5). Zgodnie z treścią art. 493 § 1 k.p.c. (w brzmieniu mającym w tym

wypadku zastosowanie), pozwana powinna już w zarzutach od nakazu zapłaty przedstawić okoliczności faktyczne i dowody. Spóźnione twierdzenia i dowody sąd pomijał, chyba że ich uwzględnienie nie powodowałyby zwłoki w rozpoznaniu sprawy albo że występowały inne wyjątkowe okoliczności. O żadnych wyjątkowych okolicznościach nie można w tym wypadku mówić. Kwestia przedstawienia weksla do zapłaty nie pojawiła się w argumentacji pozwanej do końca postępowania pierwszoinstancyjnego, a powołując się na zarzut przedawnienia (ostatnio w załączniku do protokołu datowanym na 17 sierpnia 2017 r.), oboje pozwani twierdzili jasno, że należność wekslowa stała się wymagalna w oznaczonym w nim dniu płatności, tj. 6 listopada 2014 r. (k.291-292), co dobitnie świadczy o tym, że także pozwana, mieszkająca razem z mężem, zapoznała się z wezwaniem do wykupu weksla i jako współdłużnik solidarny dowiedziała się w ten sposób o uzupełnieniu weksla, sumie wekslowej i terminie płatności - do 6 listopada 2014 r. Takie ustalenia czyni niniejszym Sąd Apelacyjny, uzupełniając podstawę faktyczną rozstrzygnięcia.

Niezasadny okazał się także zarzut naruszenia art. 227 k.p.c. Przede wszystkim zarzut ten ma wadliwą postać, ponieważ art. 227 k.p.c. nie jest źródłem obowiązków ani uprawnień jurysdykcyjnych sądu, lecz określa jedynie wolę ustawodawcy ograniczenia kręgu faktów które mogą być przedmiotem dowodu w postępowaniu cywilnym (por. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 13 maja 2011r., V CSK 361/10, Lex nr 1001340, z dnia 7 maja 2014 r., II CSK 481/13, Lex nr 1483576 i z 15 maja 2014 r., IV CSK 503/13, Lex nr 1467131). Po drugie, jakkolwiek pełnomocnik pozwanego zgłosił zastrzeżenie do protokołu wobec oddalenia wniosku o wezwanie powoda do udzielenia informacji (k.287), to jednak nie może być to uznane za wystarczające do zweryfikowania przez Sąd Apelacyjny postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 8 sierpnia 2017 r. Skarżący, reprezentowani przez adwokata, powinni zgłosić żądanie rozpoznania postanowienia oddalającego wniosek dowodowy przez Sąd I instancji, w trybie art. 380 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem, sąd drugiej instancji, na wniosek strony, rozpoznaje również te postanowienia sądu pierwszej instancji, które nie podlegały zaskarżeniu w drodze zażalenia, a miały wpływ na rozstrzygnięcie sprawy. W apelacji taki wniosek nie został złożony, a w odniesieniu do pism składanych przez profesjonalnych pełnomocników nie ma podstaw do przypisania im treści w nich wprost niewyrażonych (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z 17 grudnia 2009 r., IV CSK 270/09 oraz postanowienia Sądu Najwyższego: z 21 marca 2013 r., II CZ 4/13, z 8 stycznia 2014 r., II UZ 63/13 i z 15 grudnia 2016 r., II CZ 125/16).

Mimo, że zarzut naruszenia art. 227 k.p.c. nie mógł odnieść skutku już z przyczyn formalnych, to jednak trzeba jeszcze nadmienić, że wniosek z pisma pozwanej datowanego na 2 sierpnia 2017 r., zmierzał do wykazania, że powód nie jest już wierzycielem pozwanych ze względu na dokonaną cesję wierzytelności. W tym właśnie kontekście został złożony, co wynika ze zdań jakie następują bezpośrednio po treści wniosku (k.275). Zbędne było wykazywanie tej okoliczności, gdyż jak trafnie zauważył Sąd Okręgowy, umowa cesji została zawarta w dniu 19 grudnia 2016 r., a zatem po zawiśnięciu niniejszego sporu (po doręczeniu pozwanym odpisu pozwu). Zgodnie z art. 192 pkt 3 k.p.c., zbycie rzeczy lub prawa w toku sprawy nie ma wpływu na jej dalszy bieg. A zatem, skoro nabywca nie wstąpił do sprawy w miejsce zbywcy, to zbywca zachował legitymację do dochodzenia roszczenia tak, jakby umowa cesji nie była zawarta.

Kwestia legitymacji powoda do dochodzenia roszczenia ze względu na zbycie wierzytelności jest również przedmiotem kolejnych zarzutów apelacyjnych - naruszenia prawa materialnego. Ma rację Sąd I instancji, że nie doszło w tym wypadku do przeniesienia praw z weksla. Sąd Apelacyjny w pełni podziela stanowisko na ten temat przytoczone w części sprawozdawczej niniejszego uzasadnienia, akcentując uwagę, że niedopuszczalne jest przeniesienie przez przelew wierzytelności wyrażonej w wekslu bez wydania nabywcy dokumentu weksla – art. 517 w zw. z art. 921¹² k.c. Dla wsparcia zaprezentowanego poglądu Sąd Okręgowy powołał się słusznie na wyrok Sądu Najwyższego z 8 października 2008 r., V CSK 124/08. Nie uwzględnił jednak w dostatecznym stopniu wykładni art. 921¹² k.c., dokonanej w uzasadnieniu tego judykatu. Sąd Apelacyjny podziela stanowisko Sądu Najwyższego, że niedopuszczalne jest jedynie przeniesienie w drodze przelewu samej wierzytelności związanej z dokumentem na okaziciela (wekslem), bez wydania tego dokumentu, gdyż mogłoby to doprowadzić do obciążenia dłużnika obowiązkiem zapłaty tej samej należności dwóm wierzycielom, mimo braku indosu weksla. Tak jak w sprawie V CSK 124/08, tak i w sprawie niniejszej, strona powodowa, dokonując przelewu na rzecz osoby trzeciej wierzytelności objętej wekslem, nie wydała jej weksla. Zdaniem Sądu Apelacyjnego przelew był zatem nieskuteczny w świetle art. 517 oraz art. 921¹² k.c., a więc nie doszło do przejścia tej wierzytelności na rzecz Prokura Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu

Inwestycyjnego Zamkniętego we W., co przesądza o zachowaniu przez stronę powodową legitymacji zarówno materialnej, jak i procesowej do dochodzenia przedmiotowej wierzytelności od pozwanych na podstawie weksła, także bez potrzeby stosowania art. 192 pkt 3 k.p.c. Konkluzja ta zarazem wyklucza uwzględnienie zarzutu naruszenia art. 32 ustawy – Prawo wekslowe. Sąd Okręgowy nie uchybił temu przepisowi również ze względu na pomieszczenie w sumie wekslowej odsetek należnych kredytodawcy (remitentowi), z przyczyn podanych wyczerpująco przez Sąd I instancji, które Sąd odwoławczy w pełni aprobuje.

Dla wyniku niniejszej sprawy nie ma znaczenia fakt, że (według twierdzeń pozwanych) toczy się obecnie proces z powództwa Prokura Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego we W. przeciwko M. P. o zapłatę. Nawet jeśli Sąd zajął w tamtym procesie odmienne stanowisko odnośnie skuteczności umowy cesji i zarazem zachodziłyby inne jeszcze przesłanki do uwzględnienia powództwa, to brak jest podstaw do stwierdzenia, że wyrok zasądający od kredytobiorcy wierzytelność wynikającą z umowy, rzutowałby automatycznie na istnienie wierzytelności (...) S.A. w stosunku do poręczycieli wekslowych, a w szczególności, że stanowiłby prejudykat w tym procesie, w rozumieniu art. 177 § 1 k.p.c. O takim wpływie można by mówić jedynie w przypadku spełnienia świadczenia.

Pozwani nie wykazali, by wierzytelność stwierdzona wekslem została w jakiegokolwiek części spłacona, bądź też, że suma wekslowa wykraczała poza ramy zobowiązania w chwili uzupełnienia weksła. W żadnej mierze nie świadczy o zmniejszeniu zobowiązania „historia operacji na kontrakcie kredytowym” jaką złożył na żądanie Sądu powód (k.296-299). Apelacja zresztą nie odwołuje się do tego dokumentu i nie wskazuje na żadną uwidocznioną na niej operację.

Roszczenie powoda nie uległo przedawnieniu, z przyczyn wskazanych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. „Zobowiązanie wekslowe przedawnia się w terminie określonym w prawie wekslowym, a nie w terminie ustalonym dla zobowiązania, które zabezpiecza. Przedawnienie roszczenia z weksła własnego skierowane przeciwko wystawcy, zgodnie z art. 70 w zw. z art. 103 i 104 ustawy z 1936 r. - Prawo wekslowe, liczy się od dnia płatności weksła. Identycznie kształtuje się przedawnienie roszczenia z weksła in blanco, nie rozpoczyna ono zatem biegu do czasu wypełnienia weksła (...).Tożsama zasada obowiązuje w odniesieniu do roszczenia wekslowego z weksła in blanco skierowanego przeciwko poręczycielowi (art. 32 ustawy z 1936 r. - Prawo wekslowe), które będzie podlegało przedawnieniu w terminie trzech lat od dnia płatności weksła.” (wyrok Sądu Najwyższego z 23 marca 2018 r., II CSK 370/17). „Roszczenie uprawnionego na podstawie weksła własnego przeciwko wystawcy takiego weksła ulega przedawnieniu z upływem lat trzech licząc od dnia płatności weksła (art. 70 ust. 1 w związku z art. 103 ust. 3 pr. weksl.). W takim samym czasie przedawnia się też roszczenie wobec poręczyciela wekslowego za wystawcę weksła własnego (art. 32 ust. 1 w związku z art. 103 ust. 3 pr. weksl.).” (cytat z uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego z 19 listopada 2004 r., V CK 228/04, por. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2007 r., V CSK 323/07). Trzy lata od dnia płatności weksła upłynęły 6 listopada 2017 r., a więc już po wniesieniu pozwu w tej sprawie (7 grudnia 2015 r.), która to czynność przerwała w bieg przedawnienia zgodnie z art. 123 § 1 pkt 1 k.c. Trzeba jednocześnie podkreślić, że wierzytelność podlegająca zabezpieczeniu nie była przedawniona w chwili uzupełnienia weksła ani też w dacie wymagalności wierzytelności wekslowej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2018 r., IV CSK 333/17 i powołane tam, wcześniejsze orzeczenia SN).

Powyższa argumentacja prowadzi do wniosku, że utrzymując w całości w mocy nakaz zapłaty, Sąd Okręgowy nie naruszył również art. 496 k.p.c.

Z przedstawionych względów, przyjmując za swoje ustalenia Sądu Okręgowego (ze wskazanym uzupełnieniem), Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację. Orzeczenie o kosztach za drugą instancję zapadło na zasadzie odpowiedzialności za wynik procesu (art. 99 i 98 k.p.c.) i obejmuje wynagrodzenie radcy prawnego reprezentującego powoda, w stawce minimalnej.

Ewa Kaniok Bogdan Świerczakowski Elżbieta Wiatrzyk - Wojciechowska